

23	STU	2022
----	-----	------

IZVJEŠTAJ

Fotografije: Vanja Babić /
Galerija NovaSHARE

Smijeh Meduze: pogled na tradiciju kroz prizmu suvremene umjetnosti

JULIJA NOVOSEL

<https://glazba.hr/citaj/izvjestaj/smijeh-meduze-lala-rascic/>

Susreti tradicije i suvremene umjetnosti prava su rijetkost u domaćim galerijama, pogotovo oni koji su rezultat pravog umjetničkog istraživanja. Takva je izložba Smijeh Meduze Lale Raščić trenutno postavljena u [Galeriji Nova](#) u zagrebačkoj Tesloj.

Spajanjem dvaju umjetničkih radova: GORGO i Počimalja, Lala Raščić slavi i emancipira ženski glas inače potisnut u mitologiji i tradicijskoj glazbi. Pritom je u središtu izložbe i umjetničkog istraživanja tepsijanje, pjevanje uz okretanje bakrenog pladnja, tepsije. Tepsijanje, kao i mnoge druge tradicije, nadilazi ne samo političke i etničke granice – tepsija se od Turske do Bosne i Hercegovine – nego i one klasne i rodne. Najčešće je riječ o ženskoj praksi, proizašoj iz patrijarhalnih zajednica, te se tepsija u privatnosti doma.

Lala Raščić slavi i emancipira ženski glas inače potisnut u mitologiji i tradicijskoj glazbi, pritom je u središtu izložbe i umjetničkog istraživanja tepsijanje, pjevanje uz okretanje bakrenog pladnja, tepsije

Zbog vizualne atraktivnosti, tepsijanje je svoje mjesto našlo i u koreografiranom folkloru, čemu Lala Raščić također kritički pristupa u Smijehu Meduze, smatrajući takve postupke „sredstvima repatrijarhalizacije i neotradicionalizacije društva“. Jedna od posebnosti tepsijanja je i akustički fenomen koji se tijekom izvedbe događa u međuprostoru tepsije i ženskog tijela. Oslanjajući se na prethodne etnomuzikološke radove i istraživanja, Lala Raščić dio izložbe posvećuje potenciranju fenomena Dopplerovog učinka i modulacije u amplitudi, otkrivajući uhu posjetitelja djelić tog intimnog prostora.

Foto: Vanja Babić

Interdisciplinarnost i multimedijalnost pogleda Lale Raščić na tepsijanje – a kojeg je umjetnica predstavila u kratkom predavanju – sjajna je prigoda da se razgovara o angažiranim reinterpetacijama tradicije i da se na konkretnom primjeru rastvore elementi takvog pristupa. Na tu temu, u [Galeriji Nova](#) 15. studenog, s Mojcom Piškora kao moderatoricom razgovarali su Damir Imamović i Iva Nenić.

Foto: Vanja Babić

U razgovoru koji je u nešto više od sat vremena načeo brojne teme potaknute izložbom, sugovornici su pred prisutnom publikom promišljali iz različitih kuteva, ponajviše onih izvođačkih, etnomuzikoloških i antropoloških. Na samom početku, Iva Nenić – autorica knjige Guslarke i sviračice – istaknula je kako je Smijeh Meduze rijedak primjer obraćanja tradiciji na način da se njezina forma rastvori i potom osluhne na drugi način. Imamović je dodatno podcrtao to iskustvo zvuka, dodavši da je za kolektivno učenje bitno da doživimo kako tradiciju vidi netko tko se inače njome ne bavi.

Foto: Vanja Babić

Nenić je uočila i da postoji mala, ali zamjetna regionalna tendencija da umjetnice obrađuju ženske subjekte u kulturi, pogotovo onoj tradicijskoj, ponudivši uz Raščić i primjer Milice Paranosić. Njima bismo mogli pridodati i Arijanu Lekić-Fridrih, koja je ljetos ponovno razbukkala [raspravu o bećarcu](#).

Na prijedlog same umjetnice, središnje mjesto u razgovoru zauzelo je pitanje: što se smije, a što ne smije s tradicijom? Koje su granice i tko ih postavlja? Kao izvođač i istraživač primarno usmjeren na sevдах, Imamović je objasnio kako svaka glazbena tradicija ima svoje čuvare koji teško dopuštaju promjene glazbenog izraza, nudeći pritom i anegdote iz vlastite okoline. Međutim, nastavio je, glavni problem našeg društva je što smo tradicijsku glazbu uglavnom prepustili konzervativcima kojima su intervencije u tradiciju narušavanje njihova identiteta.

Glavni problem našeg društva je što smo tradicijsku glazbu uglavnom prepustili konzervativcima kojima su intervencije u tradiciju narušavanje njihova identiteta

Pritom je važno razumjeti što je ta tradicija koja je tako važno identitetsko mjesto. Na primjeru guslarki, Nenić je napomenula kako se tradicija često tretira kao „normirani inventar“: tradicija je ono što je opisano u najutjecajnijim knjigama, što se postavlja u koreografije, što se uzima kao norma mimo koje se ne ide, a što je ujedno i posljedica patrijarhata. Ustvari, upozorila je, tradicija je kaotični inventar praksi iz kojeg se probiru oni elementi koji su uzorni odraz nas samih, otkuda i dolazi privid normiranosti. Zbog toga je važno da znanost, kao i umjetnost, djeluje u društvu i bude angažirana: da ukazuje na mogućnost različitih interpretacija tradicije.

Foto: Vanja Babić

Ležeran, sadržajan i poticajan razgovor kakav se održao prošlog utorka nije jedino popratno događanje uz izložbu, koju možete pogledati do 3. prosinca. Istog dana, u Muzeju Grada Zagreba s početkom u 18 sati, Lala Raščić održat će performans s tepsijašicom Azrom Pondro pod nazivom Egzoneracija tradicije. Raščić je opisala performans kao jedinstvenu priliku da publika čuje čak tri tepsije na istoj pozornici, ali sudeći po izložbi, vjerujemo da će publika dobiti još i više.